

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

**asupra sesizării pentru controlul constituționalității
unei prevederi din alin.(1) articolul 43 al Legii nr.156-XIV din 14
octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat**

(Sesizarea nr.10a/2012)

Curtea Constituțională, statuînd în componența:
DI Alexandru TĂNASE , *Președinte*,
Dna Valeria ȘTERBEȚ , *judcător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU, *judcători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 5 mai 2012, înregistrată la aceeași dată,
Examinînd preliminar sesizarea menționată,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

La 5 mai 2012 un grup de deputați în Parlament, dnii Victor Popa, Tudor Deliu, Vadim Cojocaru și dna Ana Guțu, au adresat Curții Constituționale o sesizare în vederea exercitării controlului constituționalității prevederii „asiguratul [deputatul] ... are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament” din alin.(1) articolul

43 al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Articolul 43 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat reglementează condițiile de stabilire a pensiilor pentru deputații în Parlament și membrii de Guvern.

A. Motivele sesizării

Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autori, pot fi rezumate după cum urmează.

Articolul 43 alin. (1) din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat prevede că asiguratul [deputatul] care a activat cel puțin 2 ani în calitate de deputat în Parlament, inclusiv în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești de legislatura a XII-a, cu excepția persoanelor ale căror împuterniciri au fost suspendate înainte de termen pentru participarea lor la lucrările organelor anticonstituționale și comiterea de acțiuni ce vin în contradicție cu Constituția și cu legislația în vigoare, sau care a deținut cel puțin 2 ani funcții remunerate în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești de legislaturile anterioare, a atins vârsta de pensionare specificată la art.41 alin.(1) și a realizat stagiul de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1)¹ *are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament.*

În opinia autorilor sesizării, această prevedere contravine articolului 70 din Constituție, alin.(1) al căruia permite cumularea funcției de deputat cu activitatea didactică și științifică, plățile efectuate pentru această activitate fiind asigurate.

B. Legislația relevantă, inclusiv cea invocată de autorii sesizării

Prevederi ale Constituției (M.O. nr.1/1, 1994):

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 70

Incompatibilități și imunități

„(1) Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

(3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului după ascultarea sa.”

Prevederi ale Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (M.O. nr.111-113/683, 1998; republicată în M.O. nr.42-44/247, 2004):

Articolul 43

Condițiile de stabilire a pensiilor pentru deputații în Parlament și membrii de Guvern

„(1) Asiguratul care a activat cel puțin 2 ani în calitate de deputat în Parlament, inclusiv în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești de legislatura a XII-a, cu excepția persoanelor ale căror împrumuturi au fost suspendate înainte de termen pentru participarea lor la lucrările organelor anticonstituționale și comiterea de acțiuni ce vin în contradicție cu Constituția și cu legislația în vigoare, sau care a deținut cel puțin 2 ani funcții remunerate în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești de legislaturile anterioare, a atins vârsta de pensionare specificată la art.41 alin.(1) și a realizat stagiul de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1)¹ are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament. [...]”

Prevederi ale Legii nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (M.O. nr.1-4/2, 2000):

Articolul 3

Principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale

„Sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează și funcționează având ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public – contribuabili și beneficiari – un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, conform căruia participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor;

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

- f) principiul repartiției, potrivit căruia fondurile de asigurări sociale realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;
- g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul public se administrează de sine stătător, pe baza legii. ”

Articolul 4

Persoanele asigurate obligatoriu

„În sistemul public, sînt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

- 1) persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă;
- 2) persoana care desfășoară activitate în funcție electivă sau este numită la nivelul autorității executive, legislative sau judecătorești, pe durata mandatului, ale cărei drepturi și obligații sînt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanei prevăzute la pct.1);
- 3) persoana care realizează un venit anual echivalent cu cel puțin 4 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în una din situațiile următoare:
 - a) este asociat unic, comanditar, acționar sau manager în societate comercială cu care nu a încheiat contract individual de muncă;
 - b) este manager cu contract de management;
 - c) este membru al unei asociații familiale;
 - d) este autorizată să desfășoare activitate independentă;
 - e) este angajată în o instituție internațională dacă nu este asiguratul acesteia;
 - f) este membru de cooperativă meșteșugărească;
 - g) desfășoară activitate în o unitate de cult recunoscută și nu are încheiat contract individual de muncă;
 - h) a atins vîrsta de 16 ani și nu împlinî restrictionii în asigurarea obligatorie conform prezentei legi;
- 4) persoana care realizează un venit anual echivalent cu cel puțin 3 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în una din situațiile următoare:
 - [Lit.a) exclusă prin Legea nr.311-XVI din 25.12.2008, în vigoare 13.02.2009]
 - b) desfășoară activitate agricolă în cadrul gospodăriei țărănești sau activitate privată în domeniul forestier;
 - c) este membru al unei societăți agricole sau al altor forme de asociere din agricultură;
- 5) persoana care realizează prin cumul un venit anual echivalent cu cel puțin 4 salarii medii lunare pe economie și se regăsește în două sau în mai multe situații din prezentul articol.”

[Art.4 modificat prin Legea nr.433-XV din 31.10.03, în vigoare 05.12.03]

Articolul 7

Prestațiile de asigurări sociale

„(1) În sistemul public, prestațiile de asigurări sociale reprezintă drepturile în bani sau în natură ce se cuvin persoanelor asigurate, în condițiile legii, corelative contribuțiilor de asigurări sociale.

(2) Prestațiile de asigurări sociale se acordă sub formă de pensii, indemnizații, ajutoare și sub alte forme prevăzute de lege.

(3) În sistemul public, prestațiile de asigurări sociale reprezintă venit de înlocuire pentru pierderea totală sau parțială a veniturilor ca urmare a vîrstei, invalidității, accidentelor, bolilor, maternității, pierderii locului de muncă sau decesului, denumite în continuare riscuri asigurate.

DECIZIE ASUPRA SESIZĂRII PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNEI
PREVEDERI DIN ALIN.(1) ARTICOLUL 43 AL LEGII NR.156-XIV DIN 14 OCTOMBRIE
1998 PRIVIND PENSIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT

(4) În sistemul public, asigurații nu pot beneficia concomitent de două sau de mai multe prestații de asigurări sociale pentru același risc asigurat, cu excepția prestațiilor pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

Autorii sesizării au menționat că, potrivit alineatului (1) al articolului 70 din Constituție, *calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.*

În același timp, alin.(1) al articolului 43 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat prevede că *deputatul are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament, neținându-se cont de faptul că și retribuițiile pentru exercitarea funcțiilor didactice și științifice sunt asigurate și, deci, ar trebui să fie luate în calcul la stabilirea pensiei de deputat.*

Referindu-se la principiile de organizare și funcționare a sistemului public de asigurări sociale, consfințite de Legea privind sistemul public de asigurări sociale, ei au subliniat că *principiul egalității asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.*

În opinia autorilor sesizării, conform prevederilor Legii nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, deputații care realizează și activități didactice și științifice sunt declarate persoane asigurate obligatoriu care achită contribuții de asigurări sociale.

Potrivit autorilor sesizării, ținând cont de faptul că prestațiile de asigurări sociale se acordă sub formă de pensii, indemnizații, ajutoare și sub alte forme prevăzute de lege, prevederea „*asiguratul [deputatul] ... are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament*” din alin.(1) articolul 43 al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat vine în contradicție cu alin.(1) articolul 70 din Constituție, care permite deputatului, pe lângă funcția de bază, să exercite și funcții legate de activitatea didactică și științifică.

B. Aprecierea Curții

Examinând sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea reține următoarele.

Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

Potrivit prevederilor legale invocate, deputații în Parlament sînt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

Curtea reține că, în esență, sesizarea vizează controlul constituționalității prevederii „*asiguratul [deputatul] ... are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament*” din alin.(1) articolul 43 al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, cu modificările și completările ulterioare.

În acest context, Curtea relevă că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia, avînd drept reper și jurisprudența sa anterioară.

Curtea Constituțională a constatat că anterior și-a expus poziția asupra unor prevederi ale articolului 43 din Legea nr.156-XIV, inclusiv asupra celei contestate în sesizare.

Astfel, prin Hotărîrea nr.27 din 20 decembrie 2011 Curtea a recunoscut constituționale prevederile Legii nr.100 din 28 mai 2010 „Pentru modificarea unor acte legislative”, prin care s-au operat amendamente la alineatele (1), (2) și (3) ale articolului 43 din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”, care vizează condițiile de stabilire a pensiilor pentru deputații în Parlament.

Prin hotărîrea invocată Curtea a constatat „*că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimumul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat*”. Or, „*avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunîndu-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat.*”

Potrivit prevederilor articolului 42 din Codul jurisdicției constituționale, în cazul în care Curtea Constituțională a pronunțat o decizie privitor la un act normativ (parțial ori în ansamblu), nu se admite o sesizare repetată.

În context, Curtea constată că, deoarece anterior **norma contestată** a făcut obiectul controlului constituționalității, sesizarea nu poate fi acceptată spre examinare în fond.

De asemenea, Curtea subliniază că sesizarea nu corespunde exigențelor prevăzute de articolul 24 alin.(2) și alin.(4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Sesizarea trebuie să fie motivată și să corespundă cerințelor prevăzute de Codul jurisdicției constituționale, precum și modelului de sesizare, aprobat de Curtea Constituțională și expediat pentru informare deputaților în Parlament.

Norma legală contestată se referă la prestațiile de asigurări sociale. Astfel, invocarea de către autorii sesizării a încălcării articolului 70 din Constituție [incompatibilități și imunități ale deputatului] nu este relevantă în cazul pensiilor de asigurări sociale de stat.

Autorii sesizării nu au demonstrat legătura causală dintre dispoziția legală contestată, prezumată a fi neconstituțională, și prevederile articolului 70 din Constituție invocat, care se referă la incompatibilitatea calității de deputat cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice, precum și relația de contrarietate dintre acestea.

Or, dreptul la asistență și protecție socială este reglementat de art.47 din Constituție, sub care aspect Curtea a exercitat controlul constituționalității normei contestate cuprinse în alin.(1) articolul 43 al Legii nr.156-XIV (HCC nr.27 din 20.12.2011).

În temeiul articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 40 alin.(3), 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Nu se acceptă spre examinare în fond sesizarea unui grup de deputați în Parlament privind controlul constituționalității prevederii „asiguratul [deputatul] ... are dreptul la pensie calculată în cuantum de 42% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale deputatului în exercițiu în funcția (funcțiile) respectivă deținută în Parlament” din alin.(1) articolul 43 al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
10 iulie 2012
Dosarul nr.10a/2012*